

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ja Ruotsin Polisförbundet:

Yhteinen kannanotto valtiosopimuksen poliisivoimien yhteistyöstä raja-alueella

Suomen ja Ruotsin poliisivoimien yhteistyötä syvennetään uudella valtiosopimuksella raja-alueella Suomen puolella Enontekiön, Kolarin, Muonion, Pellon, Tornion ja Ylitornion kunnissa sekä Ruotsin puolella Haparandan, Kirunan, Pajalan ja Övertorneån kunnissa.

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ja Ruotsin poliisiliitto Polisförbundet haluavat yhteisellä kannanotolla ilmaista huolensa valtiosopimuksen myötä vastaan tulevista ongelmista liittyen mm. tarvittaviin voimavaroihin ja yhteistyöhön osallistuvien poliisien valmiuksiin sekä vastuu-, oikeusturva- ja työturvallisuuskysymyksiin.

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto on tuonut esiin huolensa poliisimiesten oikeusturvan ja kansalaisen oikeusturvan liittyvistä kysymyksistä sopimuksen valmistelun aikana, mutta valitettavasti niitä ei ole lopullisessa muotoilussa riittävästi huomioitu.

Haluamme korostaa, että Suomen ja Ruotsin poliisivoimien yhteistyö raja-alueella on aktiivista ja hyvää. Yhteistyötä tehdään muun muassa tietojenvaihdossa, ennalta estävässä toiminnassa ja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpidossa sekä rikosten esitutkinnassa.

Uuden valtiosopimuksen myötä poliisipartio voi jatkossa ilman vastaanottavan valtion pyyntöä siirtyä toisen valtion puolelle suorittamaan tehtävää tilanteessa, jossa kyse on henkeen ja terveyteen kohdistuvasta vakavasta uhkasta.

Uusi valtiosopimus eroaa merkittävästi nykyisestä ennalta suunnitellusta yhteistyöstä, jossa toimitaan vastaanottavan valtion virkamiesten johdolla ja läsnä ollessa. Valtiosopimus jättää epäselväksi käytännön toimintaan liittyviä keskeisiä johtamis- ja vastuukysymyksiä sekä koulutukseen, osaamiseen, oikeusturvaan ja työturvallisuuteen liittyviä seikkoja.

Ensimmäinen huomioista liittyy osaamiseen ja koulutukseen. Jokaisella yhteistoiminta-alueella hälytys- ja valvontatehtävissä työskentelevällä poliisimiehellä tulee olla valmiudet suoriutua vaativista operatiivisista tehtävistä vieraan valtion alueella. Tämä edellyttää poliisimiehiltä paitsi hyvää kielitaitoa, myös kohdemaan poliisin toimintavaltuuksia säätelevän lainsäädännön, asetusten, oikeuskäytännön, voimankäyttövälineiden ja taktiikan tuntemusta sekä käytännön kokemusta. Riittävä osaamisen edellyttää *jatkuvaa* koulutusta, jolla taataan toimintakyky myös stressitilanteissa.

Valtiosopimuksen mukaan kumpikin osapuoli vastaa omien poliisivoimiensa kouluttamisesta. Toiselle osapuolelle tulisi toimittaa materiaalia sopimuksen kannalta keskeisestä lainsäädännöstä. Sopimuksen mukaan yhteistä koulutusta *pyritään* järjestämään. Maiden poliisivoimien yhteiskoulutusta on järjestetty viimeksi vuosina 2014–2016 EU-rahoituksella. Koulutukseen osallistui 150 poliisia ja se kesti joitakin viikkoja. Koulutusta pidettiin laadukkaana, mutta riittämättömänä. Riittävän osaamisen takaaminen edellyttää mittavaa koulutusta, johon tulisi varata huomattavat voimavarat muun normaalin toiminnan lisäksi.

Haluamme kiinnittää huomiota poliisin niukkoihin voimavaroihin rajan molemmin puolin. Sopimuksen toivotaan tuovan helpotusta pohjoisen resurssivajeeseen ja harvaanasutun alueen pitkiin vasteaikoihin. Suomen puolella sopimuksen kattamalla alueella poliisipartioita on enemmän kuin Ruotsin puolella. Näin

ollen on selvää, että toteutuessaan yhteistyö tarkoittaisi käytännössä Suomen poliisipartioiden käyttöä Ruotsin puolella.

Haluamme kiinnittää huomiota myös vastuu-, oikeusturva- ja työturvallisuuskysymyksiin. Kansalaisten oikeusturva on Pohjoismaisissa oikeusvaltiossa vahva. Tämä näkyy mm. kansalaisten viranomaisista tekeminä kanteluina. Korkean riskin tehtäviin tulee sisältymään kiinniottoja ja voimakeinojen käyttöä, joista seuraa jälkiselvittelyjä. Näihin tilanteisiin ei ole riittävästi varauduttu.

Korkean riskin operaatioissa poliisimiehen oikeusturva korostuu. Sopimukseen sisällytetty työnantajan vastuu ei ole riittävä tae poliisimiehen oikeusturvan ja työturvallisuuden kannalta.

Korostamme, että toimiva yhteistyö on molempien maiden poliisivoimille tärkeää. Pidämme kuitenkin tärkeänä, että poliisimiehen oikeusturva, vakuutusturva- ja työturvallisuuskysymykset ratkaistaan etukäteen, ennen sopimuksen voimaan astumista.

Jonne Rinne
puheenjohtaja
Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL

Lena Nitz
puheenjohtaja
Svenska Polisförbundet